

VERSLAG VAN DE MAANDVERGADERING

te Maastricht op 6 mei 1971

Daar Prof. van Boven verhinderd is opent Dr. van Nieuwenhoven de vergadering.

Allereerst wordt het overlijden herdacht van de heer P. A. Hens, oud-burgemeester van Valkenburg, waaraan in het volgend Maandblad een In-Memoriam zal worden gewijd.

Een blijdere herdenking valt de heer Beaulen ten deel, die op 1 mei j.l. 25 jaar in dienst was bij het Museum. In deze functie heeft het Genootschap veel aan hem te danken. Hij heeft vier directeuren versleten: hij heeft lief met hen gedeeld en leed van hen ondervonden, schertste de waarnemend voorzitter. Ook aan zijn echtgenote past een woord van dank, zij staat eveneens altijd voor ons klaar.

Dr. van Nieuwenhoven deelt mede, dat de Stichting Botanische Tuin van Tegelen is opgericht. In het stichtingsbestuur heeft zitting ons bestuurslid de heer R. A. Ex.

De heren Heerkens Thijssen en Maassen brengen verslag uit van het bezoek van de Naturwissenschaftlicher Verein Wuppertal en de Naturkundliche Arbeitsgemeinschaft Wuppertal.

Dr. van Nieuwenhoven attendeert op het manifest dat door Pastoor Dr. Crombach uit Slenaken in de Nieuwe Limburger werd gepubliceerd (zie ook blz. 67). Dr. Crombach trekt hierin terecht van leer tegen het weggappen van de hoogstam-boomgaarden. Wij onderstrepen graag zijn oproep aan de zuidlimburgse bevolking om de schoonheid van onze streek boven de rooipremie te laten prevaleeren! Er wordt gevraagd onze adhesie te betuigen, los van de persoonlijke adhesie die ieder voor zich kan betuigen aan Pastoor Crombach.

De heer van Noorden merkt praktisch op dat men in Eysden nu reeds de schade, veroorzaakt door dit kappen, heeft ondervonden: de huidige laagstambomen zijn bevroren, terwijl de vroegere hoogstambomen de nachtvorst goed doorstaan zouden hebben. Spr. voorziet nog ernstiger bedreiging voor Eysden wanneer de raffinaderij in Ternaaien gaat functioneren. De hoogstamboomgaar-

den hadden beschutting kunnen geven tegen de luchtverontreiniging.

Er ontstaat vervolgens naar aanleiding van enkele jachtverhalen die de heer Vic. Janssen uit diverse tijdschriften heeft opgediept een levendige discussie over wat roofvogels, al dan niet met gebroken ledematen, in gevangenschap eten. Dr. van Nieuwenhoven heeft een exemplaar met gebroken poot en vleugel, dat pas na een week wat rood vlees uit de slagerij wilde eten. De heer Otten heeft 6 jaar een afgeschoten boomvalk gehad die wel vlees van de slager, maar liever een muis en heel graag een vogel opat. De heer Otten heeft ook een bosuil gehad, die een kleine mol zó opat, terwijl een grote eerst werd verscheurd. Een grote muis werd ineens verorberd. Ook de heer van Noorden heeft een boomvalk gehad. Diens eerste voedsel kwam uit de slagerij, later uit de volière! Van de kleine vogels werd eerst de schedel gekraakt. Voor en na rukte hij de slagpennen eraf, terwijl hij de staartveren liet zitten, om tenslotte de rest op te eten. De heer Otten merkt op, dat als de dieren werkelijk honger hebben, zij zich meteen op hun prooi storten zonder enig ritueel. Een boomvalk kan een merel netjes kaal plukken. Overigens komen braakballen bij vele vogels voor, zelfs bij nachtegalen en roodborstjes. De heer van Noorden las in de Scientific American een interessant artikel over water, dat in zeer fijne capillairen zijn kristalrooster, dat bij ijs hoort, verliest. Het rooster van het water moet zich richten naar het kristalrooster van de (glas)wand. Hij vraagt zich af, of we dit niet in verband moeten brengen met het niet-bevriezen van bepaalde delen van een plant; dan zou dus de vriespuntsverlaging door opgeloste stoffen niet de enige verklaring hoeven te zijn.

De heer Heerkens Thijssen nam eerste paasdag een zwarte wouw waar, zwevend boven het Savelsbos bij Moerslag. Deze vogel is zeer zeldzaam. De heer Otten heeft er in Maarland herhaaldelijk een gezien. De heer Stevens nam daar een rood-bruine waar. De dieren zijn eigenlijk aaseters; zij komen hoofdzakelijk voor in de buurt van water (i.c. de Maas).

In aansluiting op zijn mededeling tijdens de vorige vergadering m.b.t. luchtverontreiniging, haalt de heer Damen een artikel aan uit „Economisch-Sta-

tistische Berichten" van 31 maart 1971 waarin voor het Rijnmondgebied alternatieven van economische structuur zijn berekend, waarin het externe effect „luchtvervuiling" als kostencomponent is ingebracht. In verband hiermede vraagt de heer van Nieuwenhoven zich af, hoe men het behoud van het landschap in onze provincie op korte termijn veilig kan stellen. De meest zekere manier is natuurlijk te trachten bedreigde terreinen in bezit te brengen van Natuurmonumenten, Limburgs Landschap of Staatsbosbeheer. Wie van deze „grote drie" een bepaalde aankoop zal doen hangt volledig af van de omstandigheden en moet in onderling overleg worden bepaald. De directie van het Staatsbosbeheer in Limburg is van mening dat verdeeldheid van bezit meer garanties geeft tot behoud.

De vraag rijst echter of het altijd mogelijk zal zijn gebieden blijvend in bezit te houden als hoge economische belangen druk gaan uitoefenen (Voorbeeld de Brunsummerheide!). Daarnaast moet gezocht worden naar methoden die kunnen worden toegepast wanneer directe aankoop niet kan plaats hebben. De natuurbeschermingswet biedt mogelijkheden tot samenwerking van particuliere grondbezitters bij het beheer van landschappelijk of recreatief waardevolle terreinen. Een mogelijkheid zou kunnen zijn grondruil: stel dat de wetenschappelijk unieke Bergerheide, die afgegraven wordt ten behoeve van zandwinning, tijdig geruild had kunnen worden voor het landschappelijk waardevolle Wellse meer!

De heer van Nieuwenhoven vestigt de aandacht op het voorkomen van orchideeën in de buurt van de losse grond bij konijnenholen in het Gerendal. Het zou hier zaailingen betreffen. In de orchidee-entuin aldaar treft men ook zaailingen aan van soorten die er indertijd zijn aangeplant.

De heer Otten getuigt van zijn groot enthousiasme over de geslaagde vogelexcursie o.l.v. de heer Spreuwenberg op zondag 25 april naar de Peel. Hij prijst vooral de grote deskundigheid waarmee de heer Spreuwenberg de vele vragen van het uit 25 deelnemers bestaande gezelschap beantwoordde; in een volgend Maandblad zal een excursieverslag worden opgenomen.

HERBEPLANTING VAN ZUID-LIMBURG

Verontrust door de ontluistering van het Limburgse landschap, die zich door een samenloop van omstandigheden de laatste drie jaren heeft voorgedaan, zochten ondergetekenden naar middelen om door particuliere activiteit iets te kunnen herstellen van wat door toedoen van de overheid is teniet gedaan.

Alle maatregelen hebben samengewerkt om van een idyllisch en uitzonderlijk stukje Nederland, door duizenden gezocht voor rust en recreatie in voorjaar, zomer en herfst een caricatuur te maken van onze welvaartsstaat: toeristen-snelwegen, nieuwbouw en flatbouw op de mooiste punten, waarbij eerst alles wordt platgemaakt, zie Wylré, Nijswiller, Margraten en kale weiden met prikkeldraad.

Wie vroeger de met groen overwelfde weg Mheer-Noorbeek heeft gekend tussen de beide prachtige dorpen, die wel smal was, maar waar door de traagheid van het verkeer zelfs op zondag nooit een ongeluk gebeurde, zie nu de ravage aan door wegenbouwers „rücksichtslos" aangericht. Om met Shakespeare te spreken. „Hebt ge nog tranen? Zo bereidt U dan ze hier te plengen!"

De bomen zijn gerooid, meidoornhagen uitgerukt, bermen vol klimop zijn gebulldoerd, en het prikkeldraad ligt al klaar.

Een miljoen gulden aan gemeenschapsgelden, een blind gemeentebestuur, aandrang van provinciale instanties, wie ieder gevoel voor de natuur vreemd is, werken samen om straks „toeristen" in één minuut van Mheer naar Noorbeek en in één kwartier van Gronsveld naar Vaals te laten razen, maar dit is slechts één voorbeeld.

Met overheids-geld zijn de hoogstam boomgaarden, de parel van Zuid-Limburg opgeruimd, Minister Lardinois noemt dit „mooiere doorkijkjes"; de meidoornhagen, de enige wijkplaats voor de broedende zangvogels zijn uitgerukt en door draad vervangen waarbij vergeten wordt dat deze ook de enige bescherming waren tegen het lood uit de uitlaatgassen, wat de koeien nu vrij opgrazen en ons in de melk teruggeven.